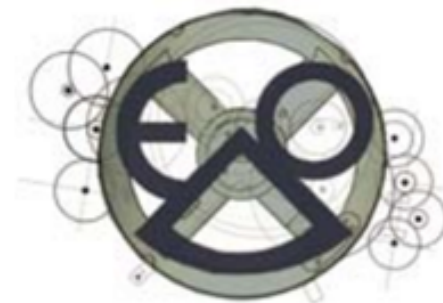

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)

ΕΛΟΤ/ΤΕ21 «ΟΡΟΛΟΓΙΑ –
ΓΛΩΣΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ»

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ
ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΚΟ) ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ημερίδα Ορολογίας

«Ορολογία και ορολογικοί πόροι – Οι απαιτήσεις για σύγχρονη ελληνική επιστημονική ορολογία και η ανάγκη ενεργοποίησης των ειδικών»

Πέμπτη, 8 Νοεμβρίου 2018, Αθήνα

Χορηγοί της εκδήλωσης

Τεχνικό Επιμελητήριο
Ελλάδας

Ορολογικοί πόροι – Τυποποίηση ορολογίας – Ορολογική πολιτική

Κατερίνα Τοράκη

Συντονίστρια ΕΛΟΤ/ΤΕ 21

<http://www.toraki.gr>

toraki@tee.gr

«Ορολογία και ορολογικοί πόροι – Οι απαιτήσεις για σύγχρονη ελληνική επιστημονική ορολογία και η ανάγκη ενεργοποίησης των ειδικών», Ημερίδα ΕΛΕΤΟ - ΕΛΟΤ/ΤΕ 21 - ΕΔΟ, Αθήνα, 8 Νοεμβρίου 2018

Ορολογία

- ▶ Η εξέλιξη των επιστημών, η εκρηκτική ανάπτυξη της πληροφόρησης, η ραγδαία τεχνολογική πρόοδος, η διεύρυνση των τρόπων και των μέσων επικοινωνίας δημιούργησαν, εκτός των άλλων, και την ανάγκη επικοινωνήσεως (των πληροφοριών, των απόψεων, των επιστημονικών επιτευγμάτων, των οικονομικών παραμέτρων, των πολιτικών θέσεων κτλ.), με επακόλουθο τη μεγάλη ανάγκη και το αυξημένο ενδιαφέρον για ορολογία.
- ▶ Η Ορολογία, ως διακριτός τομέας γνώσης, ασχολείται με τη μελέτη των εννοιών, οι οποίες παρουσιάζονται σε μας περιφραστικά ως ορισμοί (ή περιγραφές) και ονομαστικά (δηλαδή, ονοματοδοτούνται) ως όροι ή άλλες σχετικές κατασημάνσεις.
- ▶ Οι έννοιες μεταφέρουν πολιτισμικό, κοινωνικό, πολιτικό περιεχόμενο, και αυτό είναι που σε πολλές περιπτώσεις δημιουργεί προβληματισμούς αλλά και προβλήματα στην ορολογική εναρμόνιση από γλώσσα σε γλώσσα ή και στην ίδια γλώσσα.

Ορολογία (ορισμοί)

- ▶ **ορολογία**

 - ορολόγιο**

 - σύνολο κατασημάνσεων που ανήκει σε μία ειδική γλώσσα

- ▶ **Ορολογία**

 - επιστήμη των όρων**

 - επιστήμη που μελετά τις έννοιες και τις κατασημάνσεις τους και τη δομή, το σχηματισμό, την ανάπτυξη, τη χρήση και τη διαχείριση ορολογίων σε διάφορα θεματικά πεδία

Εννοιοκεντρική διάσταση της ορολογίας

έννοια (concept) είναι μονάδα γνώσης που δημιουργείται από ένα μοναδικό συνδυασμό χαρακτηριστικών.

- ▶ Η έννοια, δηλαδή, δημιουργείται από το συνδυασμό ορισμένων χαρακτηριστικών ενός αντικειμένου («το μολύβι μου») ή από το συνδυασμό ορισμένων κοινών χαρακτηριστικών ενός συνόλου αντικειμένων («μολύβι»).
- ▶ Παραδείγματα εννοιών: «ποταμός», «Πηνειός ποταμός», «πύργος», «Πύργος του Άιφελ», «πληροφορία», «τετραγωνική ρίζα του 16», «εμπορικό σήμα». Σημειώνεται ότι οι έννοιες δεν συνδέονται κατ' ανάγκην με συγκεκριμένες γλώσσες, επηρεάζονται, όμως, από το κοινωνικό ή πολιτισμικό υπόβαθρο το οποίο συχνά οδηγεί σε διαφορετικές κατηγοριοποιήσεις.

Παράσταση της έννοιας

- ▶ **κατασήμανση** (designation) είναι το «σημάδι» που υποδηλώνει μια συγκεκριμένη έννοια

λεκτική μορφή

- όρος (π.χ. ποιητής)
- όνομα (π.χ. Όμηρος)

σύμβολο

- κωδικός (π.χ. ο ταξινομικός κωδικός 720.9, όπως δηλώνεται το θεματικό πεδίο «Ιστορία της Αρχιτεκτονικής» στο δεκαδικό ταξινομικό σύστημα Dewey),
 - τύπος (μαθηματικός, π.χ. $\sqrt{16}$ όπως δηλώνεται η τετραγωνική ρίζα του 16 ή χημικός, π.χ. H_2O όπως δηλώνεται το νερό),
 - γράφημα (π.χ. © όπως δηλώνεται η πνευματική ιδιοκτησία, ® όπως δηλώνεται το σήμα κατατεθέν κτλ.).
- ▶ **ορισμός** (definition) είναι η παράσταση μιας έννοιας μέσω μιας περιγραφικής δήλωσης που εξυπηρετεί τη διαφοροποίησή της από συναφείς έννοιες.

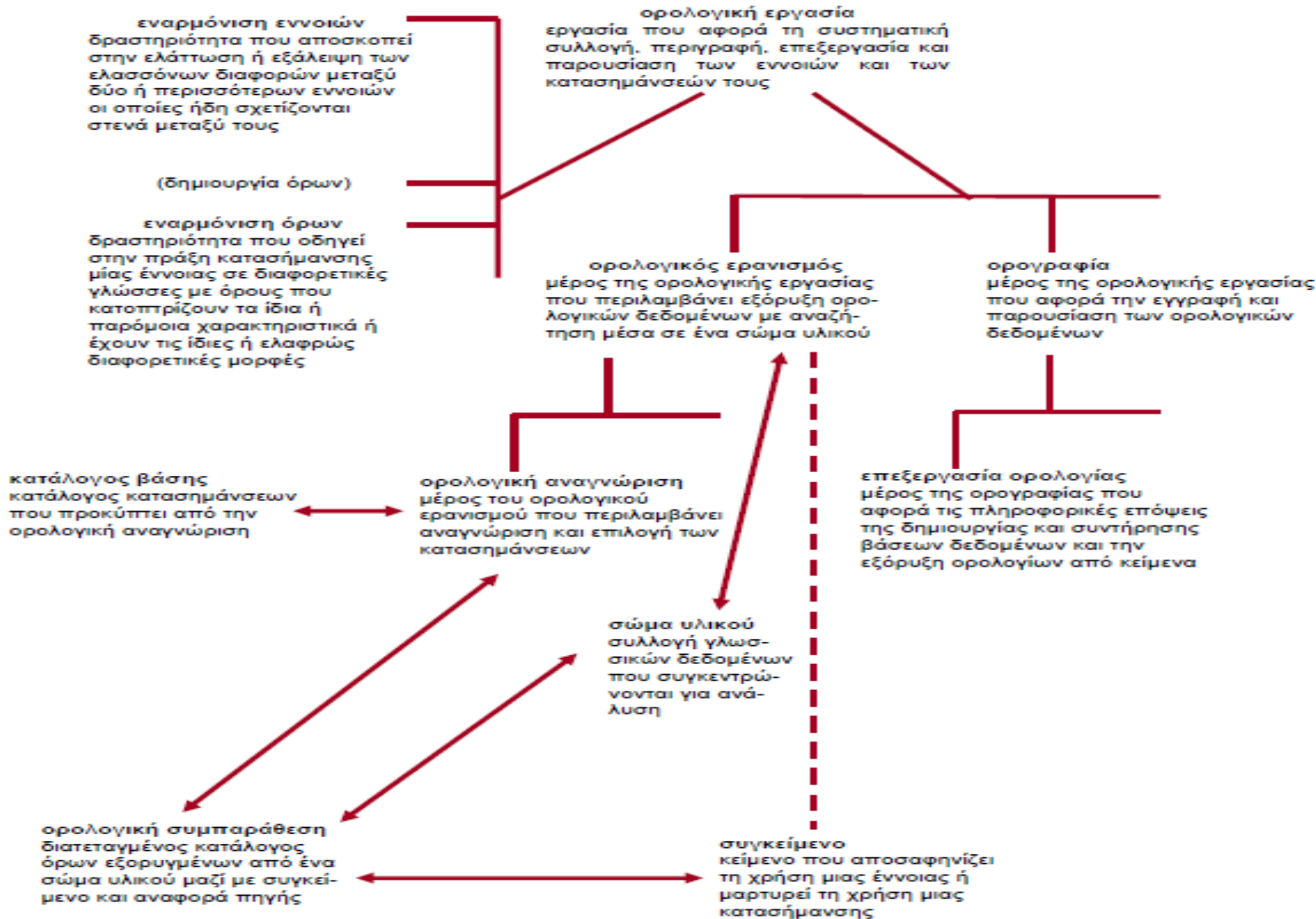
Ορολογική εργασία - ορογραφία

▶ ορολογική εργασία

εργασία που αφορά τη συστηματική συλλογή, περιγραφή, επεξεργασία και παρουσίαση των εννοιών και των κατασημάνσεών τους

▶ ορογραφία

μέρος της ορολογικής εργασίας που αφορά την εγγραφή και παρουσίαση των ορολογικών δεδομένων

Εναρμόνιση

▶ **εναρμόνιση εννοιών**

εργασία για την καθιέρωση αντιστοιχίας μεταξύ δύο ή περισσότερων εννοιών που σχετίζονται στενά μεταξύ τους ή αλληλοεπικαλύπτονται και έχουν επαγγελματικές, τεχνικές, επιστημονικές, κοινωνικές, οικονομικές, γλωσσικές, πολιτισμικές ή άλλες διαφορές και η οποία αποσκοπεί στην εξάλειψη ή στη μείωση των μεταξύ τους επουσιωδών διαφορών

Παράδειγμα: «μικρομεσαίες επιχειρήσεις»

▶ **εναρμόνιση συστημάτων εννοιών**

εργασία για την καθιέρωση αντιστοιχίας μεταξύ δύο ή περισσότερων συστημάτων εννοιών που σχετίζονται στενά μεταξύ τους ή αλληλοεπικαλύπτονται και έχουν επαγγελματικές, τεχνικές, επιστημονικές, κοινωνικές, οικονομικές, γλωσσικές, πολιτισμικές ή άλλες διαφορές και η οποία αποσκοπεί στην εξάλειψη ή στη μείωση των μεταξύ τους επουσιωδών διαφορών

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Σκοπός της εναρμόνισης εννοιών και συστημάτων εννοιών είναι η βελτίωση της επικοινωνίας.

Εναρμόνιση

▶ **εναρμόνιση ορισμών**

εργασία για την περιγραφή μιας εναρμονισμένης έννοιας με εντατικό ορισμό που κατοπτρίζει τη θέση της έννοιας στο εναρμονισμένο σύστημα εννοιών

▶ **εναρμόνιση όρων**

εργασία για την επιλογή λεκτικών κατασημάνσεων μιας εναρμονισμένης έννοιας, σε διαφορετικές γλώσσες ή στην ίδια γλώσσα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Οι εναρμονισμένοι όροι μεταξύ διαφορετικών γλωσσών είναι ισοδύναμοι όροι, ενώ οι εναρμονισμένοι όροι στην ίδια γλώσσα είναι συνώνυμα ή παραλλαγές όρου.

Παράδειγμα: φοιτητής και σπουδαστής και student

ορολογικός πόρος

(terminological resource)

- ▶ οντότητα που αποτελείται από συλλογές ορολογικών δεδομένων με τα ιδιοχαρακτηριστικά χρησιμότητας που δημιουργούνται από την ομαδοποίηση ή δόμηση των δεδομένων ή από την ενσωμάτωση των δεδομένων σε μια εφαρμογή

Ένας ορολογικός πόρος μπορεί να περιέχει

- ▶ δομημένα ορολογικά δεδομένα (π.χ. μια βάση δεδομένων ορολογίας),
- ▶ ορολογικά δεδομένα σημασμένα με μια γλώσσα σήμανσης (π.χ. ένα αρχείο δεδομένων σε XML),
- ▶ ορολογικά δεδομένα συσχετισμένα με μια δομημένη κατάσταση (π.χ. ένα λεξικό),
- ▶ απλά κείμενα (π.χ. κείμενα με διακριτό γλωσσικό ύφος), από τα οποία μπορούν να εξαχθούν χρήσιμα δεδομένα με τη βοήθεια σύγχρονης τεχνολογίας επεξεργασίας περιεχομένου.

ορολογικό λήμμα

- ▶ **ορολογικό λήμμα** (terminological entry)

μέρος μιας συλλογής ορολογικών δεδομένων το οποίο περιέχει τα ορολογικά δεδομένα που σχετίζονται με μια έννοια

- ▶ **εισόδιος όρος** (entry term)

όρος που είναι επικεφαλής ενός ορολογικού λήμματος (συνήθως είναι ο προτιμώμενος όρος)

- ▶ **σημείωση** (note)

δήλωση που παρέχει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με οποιοδήποτε μέρος ενός ορολογικού λήμματος

- ▶ **αναγνωριστικά γλώσσας / χώρας** (language / country identifier)

πληροφορίες σε ένα ορολογικό λήμμα οι οποίες ενδεικνύουν το όνομα μιας γλώσσας ή μιας γεωγραφικής περιοχής όπου χρησιμοποιείται ο κατασήμενση

- ▶ **αναγνωριστικό πηγής** (source identifier)

πληροφορίες σε ένα ορολογικό λήμμα οι οποίες ενδεικνύουν την πηγή τεκμηρίωσης των ορολογικών δεδομένων

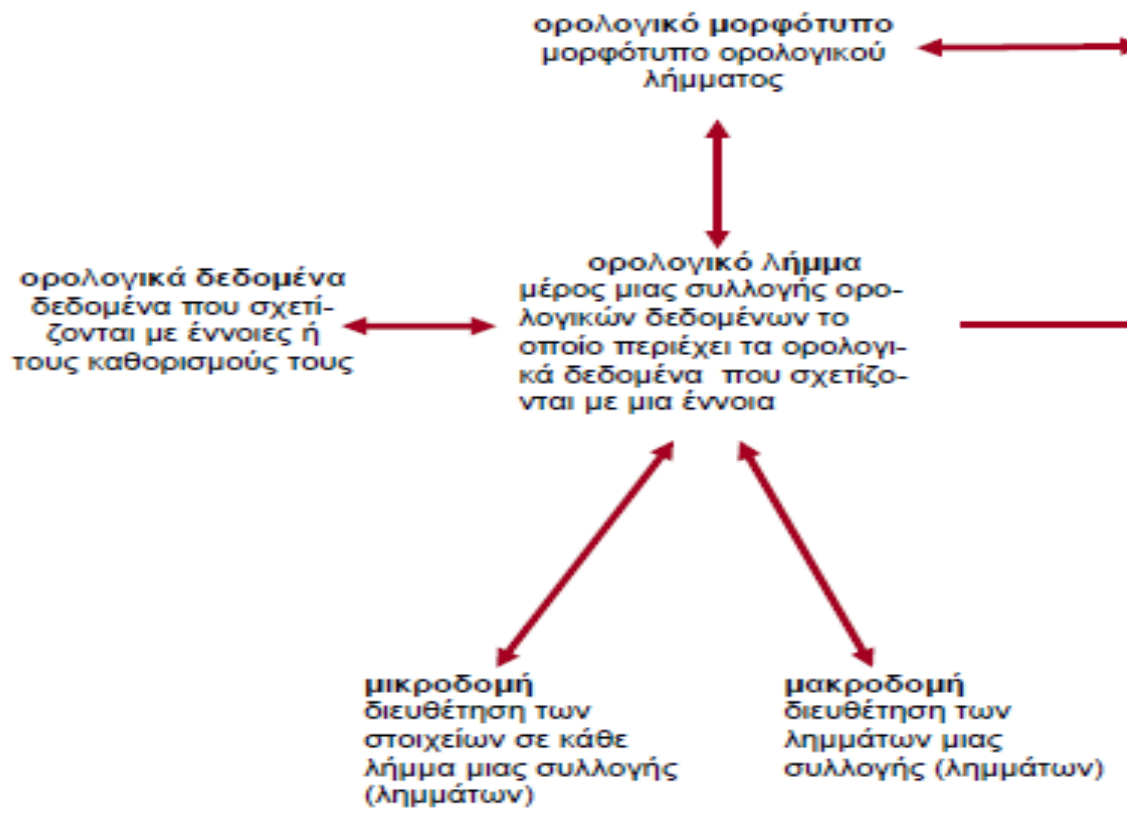
ορολογικό μορφότυπο

Το **ορολογικό μορφότυπο** (terminological format) προβλέπει μια προκαθορισμένη διευθέτηση των δεδομένων σε κάθε λήμμα ή των λημμάτων σε μια συλλογή:

- ▶ **μικροδομή:** *διευθέτηση των στοιχείων σε κάθε λήμμα μιας συλλογής λημμάτων*
- ▶ **μακροδομή:** *διευθέτηση των λημμάτων μιας συλλογής λημμάτων*

Ένα μορφότυπο μπορεί να είναι

- ▶ μορφότυπο εισόδου (input format)
- ▶ μορφότυπο αποθήκευσης (storage format)
- ▶ μορφότυπο εξόδου (output format)
 - ▶ μορφότυπο οπτικής παρουσίασης (display format).

- εισόδιος όρος
όρος που είναι επικεφαλής ενός ορολογικού λήμματος
- ορισμός
παράσταση μιας έννοιας μέσω μιας περιγραφικής δήλωσης που επιτρέπει τη διαφοροποίησή της από συναφείς (σχετιζόμενες) έννοιες
- σημείωση
δήλωση που παρέχει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με οποιοδήποτε μέρος ενός ορολογικού λήμματος
- γραμματικό επίσημα
πληροφορίες σε ένα ορολογικό λήμμα οι οποίες προσδιορίζουν τα γραμματικά γνωρίσματα ενός όρου
- θεματικό επίσημα
πληροφορίες σε ένα ορολογικό λήμμα οι οποίες προσδιορίζουν το θεματικό πεδίο
- αναγνωριστικό γλώσσας
πληροφορίες σε ένα ορολογικό λήμμα οι οποίες προσδιορίζουν το όνομα μιας γλώσσας
- αναγνωριστικό χώρας
πληροφορίες σε ένα ορολογικό λήμμα οι οποίες προσδιορίζουν το όνομα μιας γεωγραφικής περιοχής όπου χρησιμοποιείται ο καθορισμός
- αναγνωριστικό πηγής
πληροφορίες σε ένα ορολογικό λήμμα οι οποίες προσδιορίζουν την πηγή τεκμηρίωσης των ορολογικών δεδομένων

Ορολογικοί πόροι

- ▶ **βάση ορολογικών δεδομένων** (ή βάση όρων) (termbase, terminological database)
βάση δεδομένων που περιέχει ορολογικά δεδομένα
- ▶ **ορολογικό λεξικό** (terminological dictionary)
συλλογή ορολογικών λημμάτων που παρουσιάζουν πληροφορίες σχετικές με έννοιες ή κατασημάνσεις από ένα ή περισσότερα θεματικά πεδία
- ▶ **λεξιλόγιο** (vocabulary)
ορολογικό λεξικό που περιέχει κατασημάνσεις και ορισμούς από ένα ή περισσότερα θεματικά πεδία
- ▶ **γλωσσάριο** (glossary)
ορολογικό λεξικό που περιέχει κατάλογο κατασημάνσεων από ένα θεματικό πεδίο μαζί με ισοδύναμα σε μία ή περισσότερες γλώσσες

Ορολογικοί πόροι

▶ **θησαυρός** (thesaurus)

ελεγχόμενο και δομημένο λεξιλόγιο στο οποίο οι έννοιες παριστάνονται από όρους, οργανωμένους με τέτοιο τρόπο ώστε οι σχέσεις ανάμεσα στις έννοιες να είναι εμφανείς, και οι προτιμώμενοι όροι συνοδεύονται από λήμματα-οδηγούς για συνώνυμα ή οιονεί συνώνυμα

▶ **ταξινομία** (taxonomy)

σύστημα οργάνωσης και (ιεραρχικής) ταξινόμησης των εννοιών σε ένα συγκεκριμένο τομέα γνώσης

▶ **οντολογία** (ontology)

προδιαγραφή συγκεκριμένων ή αφηρημένων οντοτήτων και των μεταξύ τους σχέσεων, σε ορισμένο πεδίο γνώσης

▶ **χάρτης θεμάτων** (topic map)

σύνολο θεμάτων και των σχέσεων μεταξύ τους, τα οποία χρησιμεύουν για την παράσταση της γνώσης σε ιστότοπους και συστήματα διαχείρισης περιεχομένου

Τυποποίηση

▶ τυποποίηση

το σύνολο των διαδικασιών και δραστηριοτήτων προκειμένου να εκπονούνται τυποποιητικά τεκμήρια

▶ τυποποιητικό τεκμήριο

το τεκμήριο που παρέχει κανόνες, κατευθυντήριες οδηγίες ή χαρακτηριστικά για δραστηριότητες ή για τα αποτελέσματά τους

Τυποποιητικά τεκμήρια

- ▶ πρότυπα
- ▶ προδιαγραφές
- ▶ τεχνικές εκθέσεις
- ▶ κανονισμοί
- ▶ κατευθυντήριες οδηγίες

Πρότυπα

- ▶ **πρότυπο (standard)** είναι το έγγραφο που έχει καθιερωθεί με συναίνεση και έχει εγκριθεί από έναν αναγνωρισμένο φορέα, παρέχει, για κοινή και επαναλαμβανόμενη χρήση, κανόνες, κατευθυντήριες οδηγίες ή χαρακτηριστικά, για δραστηριότητες ή τα αποτελέσματά τους και αποσκοπεί στην επίτευξη του βέλτιστου βαθμού τάξης σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο εφαρμογής

εθνικά / ευρωπαϊκά / διεθνή πρότυπα

εναρμονισμένα πρότυπα (harmonized standards)

- «de jure» πρότυπα (εκ του νόμου)
- «de facto» πρότυπα (εκ των πραγμάτων) ή ιδιοταγή πρότυπα (proprietary standards)

Πρότυπα

▶ ανοικτά πρότυπα (open standards)

- είναι διαθέσιμα στο ευρύ κοινό,
- βασίζονται στη συνεργασία και στη συναίνεση,
- διευκολύνουν τη διαλειτουργικότητα, την επικοινωνία και την ανταλλαγή δεδομένων.

▶ **προδιαγραφή (specification)**

το έγγραφο που καθορίζει τις τεχνικές απαιτήσεις που πρέπει να ικανοποιεί ένα προϊόν, μια διεργασία ή υπηρεσία

▶ **τεχνική έκθεση (technical report)**

το έγγραφο που περιέχει δεδομένα διαφορετικού τύπου από τα πρότυπα και τις τεχνικές προδιαγραφές και έχει περισσότερο πληροφοριακό, περιγραφικό χαρακτήρα

▶ **κανονισμός (regulation)**

το έγγραφο που περιέχει υποχρεωτικούς νομοθετικούς κανόνες και υιοθετείται από μια Αρχή

▶ **κατευθυντήρια οδηγία (guideline)**

το έγγραφο που περιέχει, με συστηματικό τρόπο τοποθετημένες, τεχνικές πληροφορίες και απαιτήσεις για τη λήψη αποφάσεων

▶ **κώδικας πρακτικής (code of practice)**

το τυποποιητικό έγγραφο που περιλαμβάνει πρακτικές ή διαδικασίες για τον σχεδιασμό, την κατασκευή, την εγκατάσταση, τη συντήρηση ή τη χρήση εξοπλισμού, κατασκευών ή προϊόντων

Στόχοι Τυποποίησης

- ▶ αμοιβαία κατανόηση, διαβούλευση και συναίνεση
- ▶ αντικειμενικότητα
- ▶ ασφάλεια και προστασία
- ▶ βελτιστοποίηση στην αξιοποίηση των πόρων
- ▶ επικοινωνία και ανταλλαγή
- ▶ καθιέρωση καλών πρακτικών
- ▶ καταλληλότητα για χρήση
- ▶ ομοιόμορφη περιγραφή διεργασιών, διαφάνεια και σύγκριση
- ▶ ποιότητα
- ▶ συμβατότητα και διαλειτουργικότητα
- ▶ συμμετοχή και συνεργασία των ενδιαφερομένων μερών **(διάσταση δημοκρατίας)**

Φορείς Τυποποίησης

- ▶ ISO
- ▶ Εθνικοί οργανισμοί Τυποποίησης
 - ▶ ΕΛΟΤ (Ελλάδα) Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης <http://www.elot.gr/>
 - ▶ BSI (Μεγάλη Βρετανία) British Standards Institute <http://www.standardsuk.com/bsi/>
 - ▶ AFNOR (Γαλλία) Association Française de Normalisation <http://www.afnor.org/>
 - ▶ DIN (Γερμανία) Deutsches Institut für Normung <http://www.din.de/>
 - ▶ ANSI (ΗΠΑ) American National Standards Institute <http://www.ansi.org/>
 - ▶
- ▶ Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο λειτουργούν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης CEN European Committee for Standardization <http://www.cenorm.be>, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης CENELEC και το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τηλεπικοινωνιακής Τυποποίησης ETSI.
- ▶ Άλλοι οργανισμοί (IEEE, IFLA, ...)

ISO - *It's all in the name*

Η σύντομη ονομασία ISO προφέρεται ως «ίζο», από την ελληνική λέξη 'ίσο', κάτι που υιοθέτησαν οι συντελεστές του διεθνούς οργανισμού για να καταδείξουν τη σημασία της συνεργασίας και της συναίνεσης όλων των ενδιαφερομένων μερών ανεξάρτητα χώρας και γλώσσας για την τυποποίηση.

It's all in the name

*Because 'International Organization for Standardization' would have different acronyms in different languages (IOS in English, OIN in French for Organisation internationale de normalisation), our founders decided to give it the short form ISO. ISO is derived from the Greek **isos**, meaning equal. Whatever the country, whatever the language, we are always ISO.*

(<http://www.iso.org/iso/home/about.htm>)

Τεχνικές Επιτροπές Τυποποίησης

- ▶ Για την εκπόνηση των Διεθνών Προτύπων ISO λειτουργούν οι Τεχνικές Επιτροπές Τυποποίησης (Technical Committees – TC), οι οποίες συγκροτούνται με μέλη εκπροσώπους φορέων που έχουν σχέση με το αντίστοιχο θεματικό αντικείμενο.
- ▶ Κάθε Τεχνική Επιτροπή κατανέμει το έργο της στις Υποεπιτροπές (Subcommittees – SC) ανάλογα με τα επιμέρους θεματικά αντικείμενα που καλύπτει, καθώς και σε Ομάδες Εργασίας (Working groups - WG) για ειδικά θέματα.
- ▶ Μέλη στις Τεχνικές Επιτροπές του ISO γίνονται εθνικοί φορείς τυποποίησης, ενώ ειδικές σχέσεις (liaisons) καθιερώνονται με διεθνείς οργανισμούς με ιδιαίτερο βάρος στο σχετικό αντικείμενο.
- ▶ Τα μέλη μπορεί να είναι πλήρη μέλη (P-members) ή παρατηρητές (O-members). Στην πρώτη περίπτωση, τα μέλη συμμετέχουν σε όλες τις δραστηριότητες και στην ψηφοφορία, ενώ στη δεύτερη μπορούν να συμμετέχουν στις εργασίες αλλά χωρίς δικαίωμα ψήφου (η τυχόν συμμετοχή σε ψηφοφορία είναι συμβουλευτική).

Τεχνικές Επιτροπές Τυποποίησης Ορολογίας

Για τη γλώσσα και την ορολογία:

ISO/TC 37 Language and terminology

ΕΛΟΤ/ΤΕ 21 Ορολογία – Γλωσσικοί πόροι

Αντικείμενα:

Ορολογία – Γλώσσα – Μετάφραση, διερμηνεία

ISO/TC 37 Language and Terminology

- ▶ ISO/TC 37/CAG Steering Committee
- ▶ ISO/TC 37/JAC 0 ISO 639 RA Joint Advisory Committee
- ▶ ISO /TC 37/TCG Terminology Coordination Group for TC37
- ▶ TC 37/SC1 Principles and methods
- ▶ TC 37/SC 2 Terminology workflow and language coding
- ▶ TC 37/SC 3 Management of terminology resources
- ▶ TC 37/SC 4 Language resource management
- ▶ ISO/TC 37/SC 5 Translation, interpreting and related technology

ΕΛΟΤ/ΤΕ 21 Ορολογία – Γλωσσικοί πόροι

- ▶ Η Τεχνική Επιτροπή ΤΕ 21 είναι η Εθνική Επιτροπή Τυποποίησης στην Ορολογία και είναι κατοπτρική της Επιτροπής TC 37 του ISO, της οποίας είναι πλήρες μέλος (P-Member).
- ▶ Συστάθηκε το 1978 στο Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας (ΤΕΕ), από το οποίο υποστηρίζεται γραμματειακά μέχρι σήμερα. Η αρχική ονομασία της ήταν «Αρχές Τεχνικής Ορολογίας», ενώ μετά την ανασυγκρότηση και ανασύστασή της το 2013 έλαβε την ονομασία «Ορολογία – Γλωσσικοί πόροι».
- ▶ Είναι ενεργό μέλος της ΕΛΕΤΟ και του ΕΔΟ και συνεργάζεται με επιστήμονες, γλωσσολόγους κ.ά., για διάφορα θέματα, τόσο εντός της χώρας όσο και στο πλαίσιο του ISO.

Αντικείμενα της ΤΕ 21:

- ▶ θέσπιση/υιοθέτηση των κανόνων ορολογίας
- ▶ επεξεργασία και απόδοση στην ελληνική των προτύπων ορολογίας του ISO
- ▶ επεξεργασία για έκδοση ελληνικών προτύπων στον τομέα της Ορολογίας
- ▶ διοργάνωση ημερίδων, σεμιναρίων
- ▶ συνεργασίες με επιστημονικούς φορείς και προσωπικότητες.
- ▶ συμβολή σε διεργασίες συντονισμού και εναρμόνισης ορολογικών εργασιών.

ΕΛΟΤ	Τίτλος	ISO	Title
ΕΛΟΤ 337:1979 Έχει αποσυρθεί	Συμβολισμός γλωσσών, χωρών και αρχών	ISO/R 639:1967 Έχει αποσυρθεί	Symbols for Languages, Countries and Authorities (Language codes - ISO 639)
ΕΛΟΤ 402:2010	Ορολογική εργασία – Αρχές και μέθοδοι	ISO 704:2000	Terminology work-Principles and methods
ΕΛΟΤ 561.1:2006	Ορολογική εργασία - Λεξιλόγιο - Μέρος 1: Θεωρία και εφαρμογή	ISO 1087-1:2000	Terminology work-Vocabulary-Part 1:Theory and application
ΕΛΟΤ 561.2:2007	Ορολογική εργασία - Λεξιλόγιο - Μέρος 2: Πληροφορικές εφαρμογές	ISO 1087-2:2000 Έχει αποσυρθεί	Terminology work-Vocabulary-Part 2:Computer applications
ΕΛΟΤ 562:2011	Ορολογική εργασία – Εναρμόνιση εννοιών και όρων	ISO 860:2007	Terminology work-Harmonization of concepts and terms
ΕΛΟΤ 741:1981 Έχει αποσυρθεί	Οδηγός για την επεξεργασία ταξινομημένων λεξιλογίων (Παράδειγμα μεθόδου)	ISO/R 919-1969 Έχει αποσυρθεί Τώρα: ISO 10241-1:2011	Guide for the preparation of classified vocabularies (example of method) (Τώρα: Terminological entries in standards -- Part 1: General requirements and examples of presentation)
ΕΛΟΤ 1190:1989 Έχει αποσυρθεί	Διάταξη των πολύγλωσσων ταξινομημένων λεξιλογίων	ISO/R 1149-1969 Έχει αποσυρθεί Τώρα: ISO 10241-1:2011	Layout of multilingual classified vocabularies
ΕΛΟΤ 1443:2012	Ορολογικές πολιτικές – Ανάπτυξη και υλοποίηση	ISO 29383:2010	Terminology policies – Development and implementation
ΕΛΟΤ 1445:2014	Αξιολόγηση ορολογικών πόρων – Γενικές έννοιες, αρχές και απαιτήσεις	ISO 23185:2009	Assessment and benchmarking of terminological resources – General concepts, principles and requirements
ΕΛΟΤ 1446:2015	Κατευθυντήριες οδηγίες διαχείρισης έργων τυποποίησης ορολογίας	ISO 15188:2001	Project management guidelines for terminology standardization
ΕΛΟΤ 1455:2017	Σχηματισμός ελληνικών αρκτικολέξων και ακρωνύμων	-	
ΕΛΟΤ 1447:2017	Μεταφρασεοστρεφής ορογραφία	ISO 12616:2002	Translation-oriented terminography
ΣΕΠ ΕΛΟΤ 1448	Ορολογικά προϊόντα και υπηρεσίες — Επισκόπηση και καθοδήγηση	ISO 22128:2008	Terminology products and services — Overview and guidance
ΣΕΠ ΕΛΟΤ EN ISO 17100	Υπηρεσίες μετάφρασης – Απαιτήσεις για υπηρεσίες μετάφρασης	ISO 17100:2015	Translation services – Requirements for translation services

Ορολογική πολιτική – Τυποποίηση ορολογίας – Ορολογική πολιτική
 Κατερίνα Γοργή, Ημερίδα ΕΛΕΤΟ-ΕΛΟΤ/ΤΕ 21 – ΔΑΟ, 8/11/2018

Ειδική ορολογία

- ▶ **Θεματικό πεδίο**, τομέας (subject field, domain)
πεδίο ειδικής γνώσης
- ▶ **ειδική γλώσσα** (special language, language for special purposes, LSP)
γλώσσα που χρησιμοποιείται σε ένα θεματικό πεδίο και χαρακτηρίζεται από τη χρήση ειδίων γλωσσικών μέσων έκφρασης
- ▶ **ορολόγιο**, ορολογία (terminology)
σύνολο κατασημάνσεων που ανήκει σε μία ειδική γλώσσα

Ειδική ορολογία

Η ορολογία ασχολείται με τα ειδικά θεματικά πεδία και ειδικότερα με τη μελέτη και την ονοματοδοσία (κατασήμενση) των εννοιών που αφορούν τα ειδικά θεματικά πεδία.

▶ οροποίηση (terminologization)

διεργασία με την οποία μια λέξη ή φράση της γενικής γλώσσας μετατρέπεται σε όρο

π.χ. ποντίκι

▶ αποοροποίηση (determinologization)

διεργασία με την οποία όρος της ειδικής γλώσσας μετατρέπεται σε λέξη ή φράση της γενικής γλώσσας

π.χ. τσουνάμι

Ειδική ορολογία

Προτάσσεται το ενδιαφέρον για την έννοια και όχι τη λέξη

▶ ομωνυμία (homonymy)

σχέση μεταξύ κατασημάνσεων και εννοιών, σε δεδομένη γλώσσα, στην οποία μία κατασήμανση παριστάνει δύο ή περισσότερες έννοιες άσχετες μεταξύ τους

π.χ. ρόκα (το φυτό – το εργαλείο για γνέσιμο του μαλλιού)

▶ πολυσημία (polysemy)

σχέση μεταξύ κατασημάνσεων και εννοιών, σε δεδομένη γλώσσα, στην οποία μία κατασήμανση παριστάνει δύο ή περισσότερες έννοιες που έχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά

π.χ. σίδηρο (το μέταλλο «σίδηρος» (Fe) - μεταλλικό ραβδί (από σίδηρο ή όχι) - συσκευή σιδερώματος)

▶ συνωνυμία (synonymy)

σχέση μεταξύ δύο ή περισσότερων όρων ή ονομάτων, σε δεδομένη γλώσσα, που παριστάνουν την ίδια έννοια

π.χ. δευτέριο και βαρύ υδρογόνο (συνώνυμα) - κυλικείο και καφενείο ή ακόντιο και δόρυ (οιονεί συνώνυμα)

Άλλα παραδείγματα

- ▶ πλάκα <στην οικοδομή> - πλάκα <όργανο γραφής>
- ▶ πληθυσμός <γεωγραφία> – πληθυσμός <οικολογία>
- ▶ διαβήτης <μαθηματικά> – διαβήτης <ιατρική> (που έχει και ειδικό ιατρικό όρο)
- ▶ οίκος <κατοικία> - οίκος <φαμίλια>

Γενικό Λεξικό

κελί το [kelí] O43 : **I.** πολύ μικρός χώρος, περιορισμένος και απομονωμένος. **1.** στις φυλακές, καθένα από τα πολύ μικρά δωμάτια στα οποία κλείνουν τους φυλακισμένους: *Σκοτεινό / υγρό / ανήλιαγο ~. Το ~ των μελλοθανάτων.* **2.** στα μοναστήρια: **α.** καθένα από τα μικρά δωμάτια στα οποία μένουν οι μοναχοί: *Γυμνό / ασκητικό ~.* **β.** (πληθ.) ευρύχωρα μοναστικά οικοδομήματα που παραχωρούνται από τις μονές σε μια ομάδα δύο ή περισσότερων μοναχών, οι οποίοι ασχολούνται με γεωργικές εργασίες. || (περιπαιχτικά): *Αποσυρθήκαμε στα κελιά μας, ο καθένας στο δωμάτιό του.* **II.** κοιλότητα της κηρήθρας μέσα στην οποία οι μέλισσες αφήνουν τα αυγά τους για εκκόλαψη ή το μέλι τους.

Ορολόγιο

- ▶ κελί <φυλακές> καθένα από τα πολύ μικρά δωμάτια στα οποία κλείνουν τους φυλακισμένους
- ▶ κελί <μοναστήρια> καθένα από τα μικρά δωμάτια στα οποία μένουν οι μοναχοί
- ▶ κελί <μελισσοκομία> κοιλότητα της κηρήθρας μέσα στην οποία οι μέλισσες αφήνουν τα αυγά τους για εκκόλαψη ή το μέλι τους
- ▶ κελί <πίνακες> στοιχείο ενός πίνακα οριζόμενο από την τομή γραμμής και στήλης

Μερικά ζητήματα

Έννοιες που η απόδοση έχει καθιερωθεί με συγκεκριμένο τρόπο

Από το πεδίο της βιβλιοθηκονομίας:

- ▶ authorities – καθιερωμένες επικεφαλίδες
- ▶ entry – αναγραφή
- ▶ heading – επικεφαλίδα
- ▶ node label - ετικέτα δεσμού αντί ετικέτα κόμβου
- ▶ authority record - εγγραφή επικεφαλίδας
- ▶ evidence – τεκμήρια, στοιχεία, μαρτυρίες
- ▶ document – τεκμήριο, έγγραφο
- ▶ online – ηλεκτρονικός αντί επιγραμμικός
- ▶ OPAC – ηλεκτρονικός κατάλογος, δημόσιος κατάλογος

Δυσκολία ή διαφωνία καθιέρωσης όρων που έχουν ήδη σχηματιστεί από φορείς ορολογίας

- ▶ drone – δρόνος
- ▶ risk – διακινδύνευση
- ▶ online – επιγραμμικός
- ▶ coding – κωδίκευση
- ▶ paywall – ιστοδιόδια, τείχος πληρωμής

Δυσκολία ή αδυναμία σχηματισμού όρου με βάση την απόδοση στη γλώσσα πηγή

- ▶ safety, security – ασφάλεια
- ▶ χιόνι
 - ▶ ομάδες των ιθαγενών του Καναδά, όπου το χιόνι είναι αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής ζωής, έχουν αναπτύξει ένα πολύ ειδικό ορολόγιο για τους διάφορους τύπους χιονιού· αυτό όμως δεν ενδιαφέρει μια τροπική χώρα και πιθανότατα δεν υπάρχει κατασήμευση για τις διαφορετικές μορφές χιονιού
 - ▶ αντίστοιχα με αμνοερίφια Σκύρου

Ποιοι ασχολούνται με ορολογική εργασία;

ISO WD 12616-1 Terminology work in support of multilingual communication Part 1 Fundamentals of translation-oriented terminography:

terminology worker: *role held by a language professional or other expert who performs terminology work as an ancillary function of other professional activities*

terminologist: *expert who performs terminology work as a main function of her/his professional activity*

Πιο συγκεκριμένα, διαβάζουμε:

Terminology workers establish or contribute to monolingual or multilingual terminology resources. That work involves activities, such as identifying designations and concepts denoted by these designations, identifying characteristics of concepts, comparing concepts, ordering concepts in conceptual structures, describing concepts, and assessing, even creating designations. It also involves researching linguistic as well as subject-related information that is necessary for carrying out these activities. Last but not least, it involves processing and disseminating terminological data.

Ποιοι ασχολούνται με ορολογική εργασία;

προσόντα και δεξιότητες του ατόμου που ασχολείται με την ορολογία:

- ▶ γνώση των θεμελιωδών αρχών της ορολογίας και των καλών πρακτικών στην ορογραφία·
- ▶ δυνατότητα χρήσης τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών και ειδικότερα λογισμικού διαχείρισης της ορολογίας·
- ▶ δυνατότητες ερανισμού και εξόρυξης των όρων, καθώς και γνώσεις των μηχανισμών σχηματισμού όρων·
- ▶ γλωσσικές δεξιότητες·
- ▶ εξειδίκευση σε ένα θεματικό πεδίο·
- ▶ ερευνητικές ικανότητες, δυνατότητες αναζήτησης ορολογικών πόρων και πληροφοριών για έννοιες·
- ▶ κοινωνικές και πολιτισμικές δεξιότητες.

Ορολογικοί πόροι και φορείς ορολογίας διεθνώς

▶ TERMTERM

Διεθνής βάση όρων της Ορολογίας στην αγγλική, γαλλική, γερμανική και ελληνική (συνεργασία με την ΕΛΕΤΟ). Δυνατότητα ελεύθερης πρόσβασης. http://www.termterm.online/index_en.php

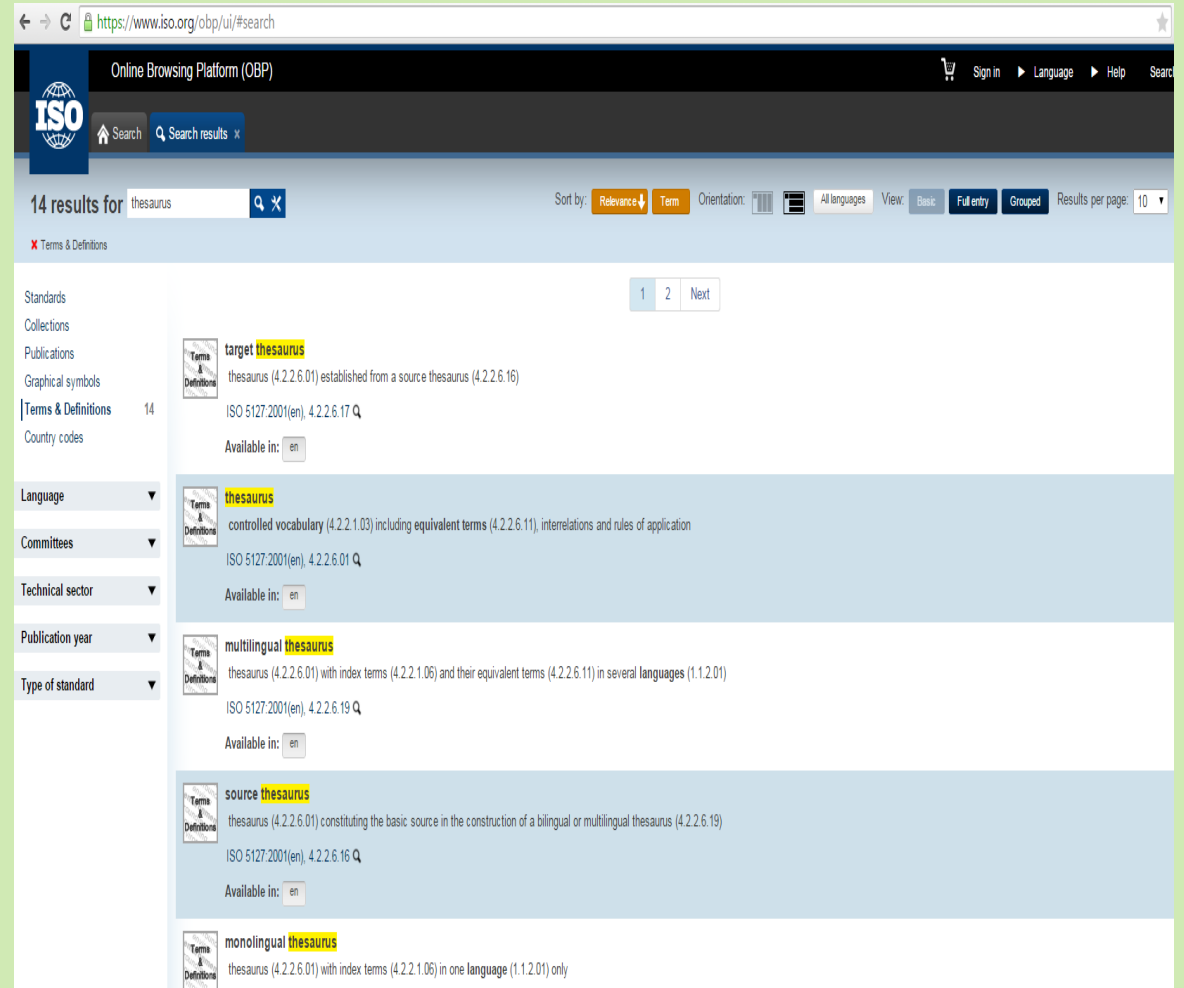
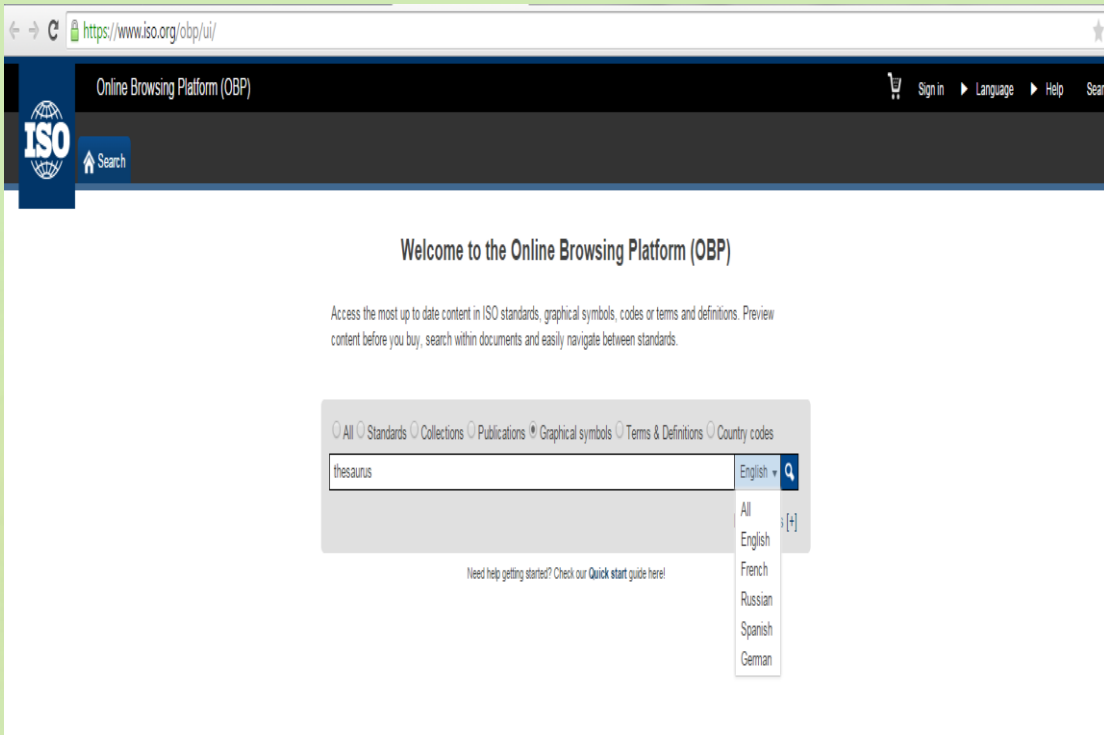
▶ TermNet, the International Network for Terminology

Διεθνές Δίκτυο για την Ορολογία με σκοπό τη συνεργασία και την ενημέρωση σε θέματα ορολογίας. <https://www.termnet.org/index.php>

▶ ISO Concept Database

Παράγεται από τον ISO και δίνει τη δυνατότητα αναζήτησης από Διεθνή Πρότυπα και άλλες εκδόσεις του ISO. Περιέχει τους όρους και τους ορισμούς των εννοιών από όλα τα Διεθνή Πρότυπα ISO (συνήθως κεφάλαιο 3. Terms and Definitions) και παρέχει τη δυνατότητα αναζήτησης με όρο, με λέξη από οποιοδήποτε μέρος των κειμένων των προτύπων που έχουν καταχωρισθεί στη βάση (τίτλος προτύπου, όρος, ορισμός). Επίσης, μπορεί να γίνει αναζήτηση από τις άλλες συλλογές, καθώς και των γραφικών συμβόλων. <https://www.iso.org/obp/ui/>

ISO Concept Database

▶ Βάσεις ορολογικών δεδομένων των Ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων

Είναι βάσεις δεδομένων σε γενικά ή ειδικά θέματα, στις οποίες παρέχεται η δυνατότητα αναζήτησης σε όλες τις ευρωπαϊκές γλώσσες. Αυτές είναι IATE, CELEX, EUR-LEX, EURAMIS. Μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν Κείμενα/μνήμες Υπηρεσιών.

▶ TermCoord

Στον ιστότοπο του TermCoord, υπάρχει μεγάλος αριθμός από βάσεις ορολογικών δεδομένων.

<http://termcoord.eu/useful-links/terminology-databases/>

▶ IATE (Inter-Active Terminology for Europe)

Πολύγλωσση βάση ορολογικών δεδομένων για όλα τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (διαδέχτηκε το Eurodicautom). <https://iate.europa.eu/>

▶ EuroTermBank

Πολύγλωσση βάση ορολογικών δεδομένων με στόχο την εναρμόνιση και ενοποίηση όλης της ορολογικής εργασίας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. <http://www.eurotermbank.com/default.aspx>

► Eurovoc Thesaurus

Πολύγλωσσος θησαυρός που αναπτύχθηκε για την ευρετηρίαση των τεκμηρίων των Ευρωπαϊκών οργάνων. Χρησιμοποιεί 21 θεματικά πεδία (και ελληνική γλώσσα).

<http://europa.eu.int/celex/eurovoc>

► GEMET Thesaurus

Πολύγλωσσος θησαυρός όρων περιβάλλοντος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Eionet που λειτουργεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Πειβάλλοντος (και ελληνική γλώσσα).

<https://www.eionet.europa.eu/gemet/>

► Chebi

Παράδειγμα βάσης δεδομένων με οντολογίες στο πεδίο της βιοχημείας. <http://www.ebi.ac.uk/chebi/>

ChEBI
The database and ontology of Chemical Entities of Biological Interest

EBI > Databases > Small Molecules > ChEBI > ChEBI Ontology

Search ChEBI here! Search ChEBI

Search for ★★ only All in ChEBI

Main ChEBI Ontology Automatic Xrefs

ChEBI Name **greenhouse gas**

ChEBI ID **CHEBI:76413**

Definition A gas in an atmosphere that absorbs and emits radiation within the thermal infrared range, so contributing to the 'greenhouse effect'.

Stars ★★ This entity has been manually annotated by the ChEBI Team.

Members Of greenhouse gas Class

methane	water	carbon dioxide	dinitrogen oxide	ozone
Mass : 16.04246 Formula : CH ₄	Mass : 18.01530 Formula : H ₂ O	Mass : 44.00960 Formula : CO ₂	Mass : 44.01280 Formula : N ₂ O	Mass : 47.99820 Formula : O ₃

Graph View Tree View

CHEBI:50906 role

- △ CHEBI:51086 chemical role
 - △ CHEBI:76413 greenhouse gas
 - ☑ CHEBI:16183 methane
 - ☑ CHEBI:15377 water
 - ☑ CHEBI:16626 carbon dioxide
 - ☑ CHEBI:17045 dinitrogen oxide
 - ☑ CHEBI:25812 ozone

Relationship Types

- △ is a
- ◇ has part
- is conjugate base of
- ⊕ is conjugate acid of
- ⊖ is tautomer of
- ⊗ is enantiomer of
- ⊙ has functional parent
- ⊚ has parent hydride

▶ TermCat

Συντονιστικό Κέντρο για την ορολογία στην Καταλωνία, με έργο τη διατύπωση κανόνων για την ορολογική εργασία, την τυποποίηση, παραγωγή και διάχυση ορολογίας, την ανάπτυξη εργαλείων κτλ. Είναι ανεξάρτητος φορέας υπαγόμενος στο Υπουργείο Πολιτισμού της Καταλωνίας. <http://www.termcat.cat/en>

▶ TNC, the Swedish Centre for Terminology - Terminologikum

Οργανισμός υπεύθυνος σε θέματα Ορολογίας στη Σουηδία (ανενεργό πλέον). <http://www.tnc.se/om-tnc/in-english/>

▶ Irish Terminology Committee

Έχει ως αντικείμενο την ανάπτυξη και διάχυση ορολογίας στην ιρλανδική γλώσσα, καθώς και την παροχή σχετικών συμβουλευτικών υπηρεσιών. Αποτελεί μέρος του Foras na Gaeilge, φορέα για την υποστήριξη και προώθηση της ιρλανδικής γλώσσας. Αποτέλεσμα της συνεργασίας ιρλανδικών φορέων είναι και η Εθνική Βάση Ορολογικών Δεδομένων. <http://www.tearma.ie/Home.aspx>

▶ TERMIUM Plus®

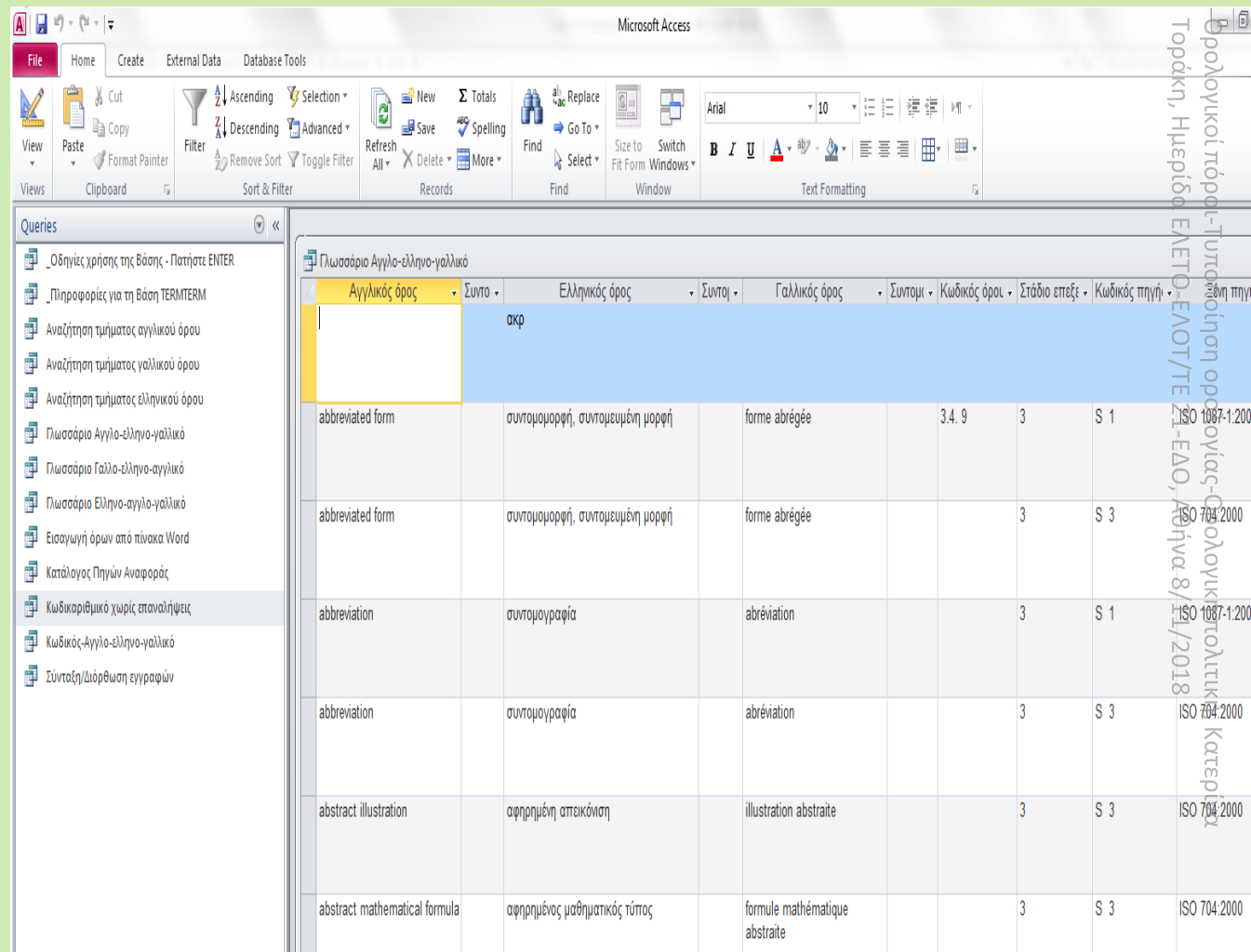
Η τράπεζα ορολογικών και γλωσσικών δεδομένων της Κυβέρνησης του Καναδά.
<https://www.btb.termiumplus.gc.ca/>

Ορολογικοί πόροι και φορείς ορολογίας στην Ελλάδα

► TERMTERM (ΤΕ 21/ΕΛΕΤΟ)

Βάση όρων της Ορολογίας. Είναι τρίγλωσση (ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά) και περιέχει αντιστοιχίες όρων από το έργο της Επιτροπής ΕΛΟΤ-ΤΕΕ/ΤΕ21, με αναφορά στις πηγές των όρων, οι οποίες είναι τυποποιητικά έγγραφα (πρότυπα και άλλα). Η Βάση δημιουργήθηκε, αναπτύσσεται και τροφοδοτείται από τον Κώστα Βαλεοντή, σημερινό Πρόεδρο της ΕΛΕΤΟ, που εκχωρεί τα κατά νόμον πνευματικά δικαιώματά του στην ΕΛΕΤΟ υπό τον όρο ότι αυτή θα διαθέτει το περιεχόμενο της Βάσης δωρεάν στο Ίντερνετ.

http://www.eleto.gr/download/TermBases/TERMTERM_Base_GR.mdb

The screenshot shows the Microsoft Access interface with a table named 'Γλωσσάριο Αγγλο-ελληνο-γαλλικό'. The table has columns for English, Greek, and French terms, abbreviations, and ISO codes. The first row is highlighted in yellow.

Αγγλικός όρος	Σύντομ.	Ελληνικός όρος	Σύντομ.	Γαλλικός όρος	Σύντομ.	Κωδικός όρου	Στάδιο επεξερ.	Κωδικός πηγή	Πηγή
abbreviated form		συντομομορφή, συντομευμένη μορφή		forme abrégée		3.4.9	3	S 1	ISO 1087-1:2000
abbreviated form		συντομομορφή, συντομευμένη μορφή		forme abrégée			3	S 3	ISO 704:2000
abbreviation		συντομογραφία		abréviation			3	S 1	ISO 1087-1:2000
abbreviation		συντομογραφία		abréviation			3	S 3	ISO 704:2000
abstract illustration		αφηρημένη απεικόνιση		illustration abstraite			3	S 3	ISO 704:2000
abstract mathematical formula		αφηρημένος μαθηματικός τύπος		formule mathématique abstraite			3	S 3	ISO 704:2000

ΕΛΕΤΟ

▶ INFOTERM (ΕΛΕΤΟ)

Βάση ορολογικών δεδομένων στο πεδίο της τεχνολογίας πληροφοριών, με βάση τα αντίστοιχα Ελληνικά Πρότυπα. Παράγεται από την ΕΛΕΤΟ και δίνει τη δυνατότητα αναζήτησης στην ελληνική και αγγλική γλώσσα. <http://www.eleto.gr/inforterm/>

▶ TELETERM (ΕΛΕΤΟ)

Βάση ορολογικών δεδομένων στο πεδίο των τηλεπικοινωνιών, με βάση τα αντίστοιχα Ελληνικά Πρότυπα. Παράγεται από την ΕΛΕΤΟ και δίνει τη δυνατότητα αναζήτησης στην ελληνική και αγγλική γλώσσα. <http://www.moto-teleterm.gr/>

▶ Λεξικά και Γλωσσάρια στον ιστότοπο της ΕΛΕΤΟ <http://www.eleto.gr/gr/LexicaAndGlossaries.htm>

▶ Όροι στα φόρα <http://www.eleto.gr/gr/TermsOnFora.htm>

▶ Ορόγραμμα <http://www.eleto.gr/gr/orogramma.htm>

Ελληνικοί ιστότοποι για γλώσσα και μετάφραση

▶ Lexilogia

<https://lexilogia.gr/forum/>

▶ Translatum

<https://www.translatum.gr/forum/>

Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης

- ▶ Ψηφιακό περιεχόμενο, υπηρεσίες περιεχομένου κτλ. www.ekt.gr
- ▶ Θησαυρός ελληνικών όρων <http://general-terms.thesaurus.ekt.gr/vocab/index.php>
- ▶ Ευρετήριο ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών <http://grissh.gr/>

Διαθέτει πολλές εφαρμογές ψηφιακών συλλογών που απαιτούν ορολογική εργασία/εναρμόνιση – Έχει τεχνογνωσία σε θέματα τεχνολογικής κάλυψης τέτοιων εφαρμογών – Ανάγκη αξιολόγησης ορολογίας

Βιβλιοθήκες

- ▶ Εθνική Βιβλιοθήκη
 - ▶ Κατάλογοι Θεματικών Επικεφαλίδων
 - ▶ Καθιερωμένοι όροι ΕΒΕ (<https://legacy.nlg.gr/el/node/56>)
 - ▶ Αποθετήριο Καθιερωμένων όρων (<https://transition.nlg.gr/apothetirio-kathieromenon-oron/>)
- ▶ Θησαυρός επιστημονικών όρων
 - ▶ <http://www.unioncatalog.gr/> (ανενεργό!)

Ελληνικό Δίκτυο Ορολογίας – ΕΔΟ

https://ec.europa.eu/greece/el-diktyo_el

Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου – ΙΕΛ

<http://www.ilsp.gr/index.php>

- ▶ Επιστημονικά τμήματα
 - ▶ Ηλεκτρονικής Λεξικογραφίας και Γλωσσικών Πόρων
 - ▶ Φυσικής Γλώσσας και Εξαγωγής Γνώσης
 - ▶
- ▶ Γλωσσικοί πόροι
 - ▶ ΕΘΕΓ: Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας
- ▶ Υποδομή Γλωσσικών Πόρων
 - ▶ clarin (clarin:el <https://inventory.clarin.gr/>)
- ▶ ΚΛΕΨΥΔΡΑ: Κέντρο Ψηφιοποίησης Πολιτιστικού Αποθέματος

Έχει τεχνογνωσία σε θέματα γλώσσας και γλωσσικής τεχνολογίας

Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα (Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας) <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>

- ▶ Λεξικά
- ▶ Ψηφιοποιημένα περιοδικά
- ▶ Νέα ελληνική γλώσσα & λογοτεχνία
- ▶ Αρχαία ελληνική γλώσσα και γραμματεία
- ▶ Διδασκαλία των γλωσσικών μαθημάτων

ΕΛΟΤ/ΤΕ 22 - Βάση Όρων Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης

http://portal.tee.gr/portal/page/portal/SCIENTIFIC_WORK/scient_tyropoiisi/epitropes/ELOT-TE22

Αγγλοελληνογαλλικό ευρετήριο όρων Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης

Αγγλικός όρος		Ελληνικός όρος		Γαλλικός όρος		ΕΛΟΤ	ISO
	<i>p</i>	παραπομπή "βλέπε επίσης"	<i>π</i>	renvoi de type "voir aussi"	<i>p</i>	1213:2004	999:1996
		υλικό	<i>π</i>			1200:1993	
						367:1979	
						1110:1991	
						1336:1993	
						1391:2004	
						1450:2014	
"see" cross-reference	<i>p</i>	παραπομπή "βλέπε"	<i>π</i>	renvoi de type "voir"	<i>p</i>	1213:2004	999:1996
a posteriori method	<i>n</i>	επαγωγική μέθοδος	<i>π</i>	méthode analytique	<i>p</i>	1381:2013	5127:2001
	<i>n</i>	αναλυτική μέθοδος	<i>μ</i>		<i>p</i>	1381:2013	5127:2001
a priori method	<i>n</i>	απαγωγική μέθοδος	<i>π</i>	méthode synthétique	<i>p</i>	1381:2013	5127:2001
	<i>n</i>	συνθετική μέθοδος	<i>μ</i>		<i>p</i>	1381:2013	5127:2001
abbreviated qualifying element	<i>p</i>	συντομευμένο προσδιοριστικό στοιχείο	<i>π</i>	élément de qualification abrégé	<i>p</i>	1211:2004	4:1997
abbreviation	<i>p</i>	συντομογραφία	<i>π</i>	abréviation	<i>p</i>	1211:2004	4:1997
abrasion	<i>p</i>	απόξεση	<i>π</i>	frottement	<i>p</i>	1381:2013	5127:2001
	<i>p</i>	απότριψη	<i>μ</i>		<i>p</i>	1381:2013	5127:2001
abridgement	<i>p</i>	επιτομή	<i>π</i>			1381:2013	5127:2001

Παραδείγματα πρακτικής

Παράδειγμα 1

Στον **Θησαυρό του ΕΚΤ**

υπάρχει ο όρος **βιολογικές διαδικασίες** με ισοδύναμο αγγλικό το **biological processes**.

Συχνό λάθος η απόδοση του **process** ως διαδικασία αντί διεργασία. Μπορεί να είναι απλό μεταφραστικό λάθος, αλλά αν γνωρίζαμε τη διαφορά των δύο εννοιών, ίσως και να μην γινόταν.

Στον ISO, οι έννοιες ορίζονται ως εξής:

- **process**: set of interrelated or interacting activities which transforms inputs into outputs
- **procedure**: specified way to carry out an activity or process

Στον ΕΛΟΤ αντίστοιχα βρίσκουμε:

- **διεργασία (process)**: σύνολο αλληλοσχετιζόμενων ή αλληλεπιδρωσών δραστηριοτήτων το οποίο μετασχηματίζει εισερχόμενα σε εξερχόμενα
- **δαδικασία (procedure)**: προδιαγεγραμμένος τρόπος εκτέλεσης μιας δραστηριότητας ή μιας διεργασίας

Έτσι, η αναπαραγωγή, η θρέψη, η γονιμοποίηση, ο μεταβολισμός δεν είναι διαδικασίες αλλά διεργασίες.

* Επίσης, στο ίδιο βρίσκουμε ότι μία τέτοια βιολογική διεργασία είναι το aging, που στα ελληνικά όμως αποδίδεται ως γήρας και όχι γήρανση· είναι όμως το γήρας η διεργασία ή η γήρανση;

Παράδειγμα 2

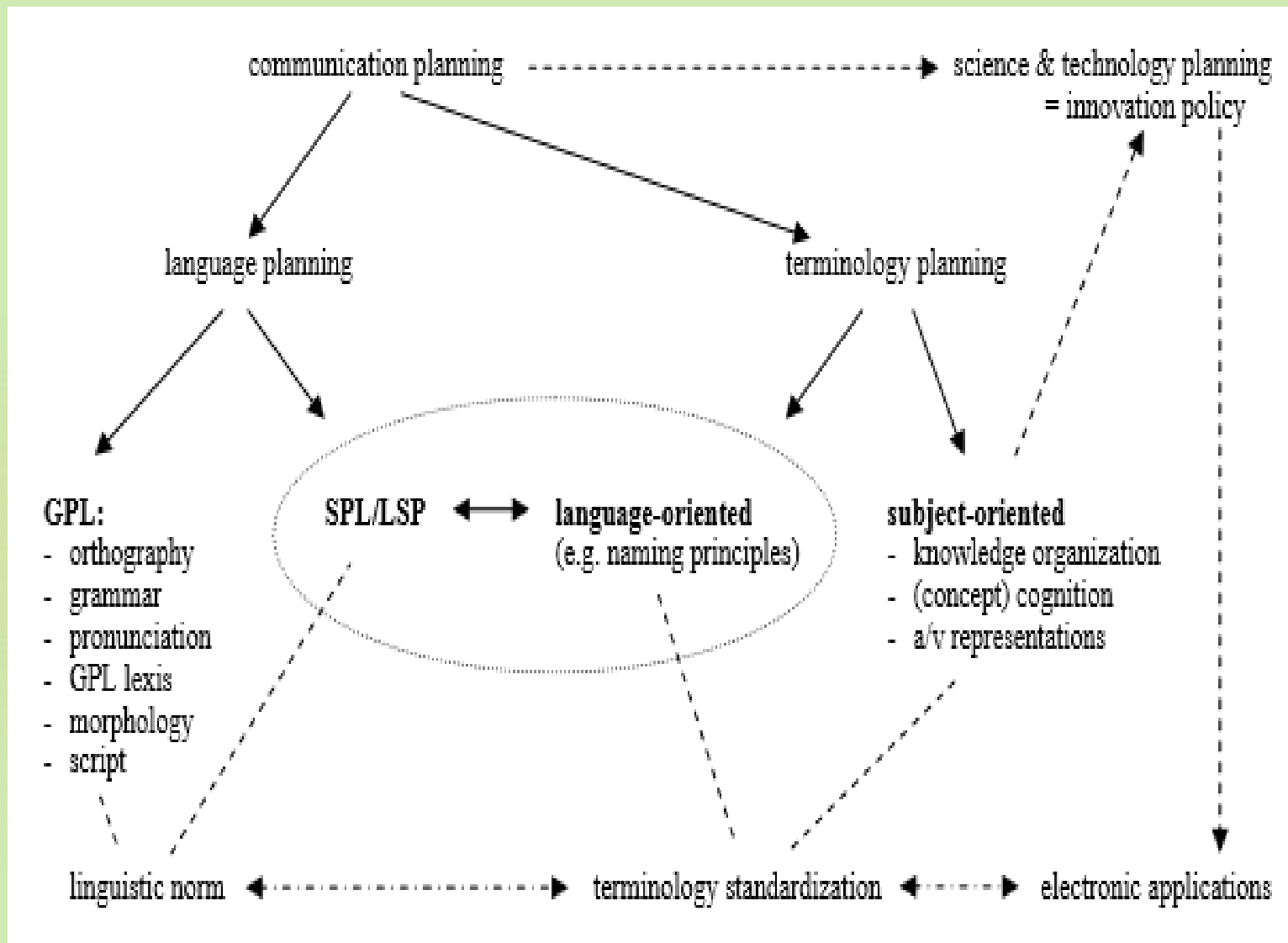
Μας απασχόλησε αρκετά τον τελευταίο καιρό στην ΤΕ22 η έννοια «**contingent valuation**». Η αρχική πρόταση μελών της Επιτροπής ήταν **μέθοδος ενδεχόμενης αξίας**.

Δόθηκε στην ΕΛΕΤΟ και στη βικιομάδα Οικονομίας του ΕΔΟ για περαιτέρω συζήτηση με όλες τις πληροφορίες. Οι αποδόσεις που βρήκα στα ελληνικά είναι: ενδεχόμενη αποτίμηση, υπό αίρεση (ή υπό όρους) αποτίμηση, εξαρτώμενη αποτίμηση, εξαρτημένη αποτίμηση, υποθετική αποτίμηση.

Στο σύστημα Πάνδημος της βιβλιοθήκης του Παντείου βρέθηκε η εγγραφή με τίτλο «Contingent Valuation Method: Μεθοδολογία και εφαρμογές», που αναφέρεται σε άρθρο στο περιοδικό Επιθεώρηση αποκέντρωσης τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακής ανάπτυξης από τεύχος του 1996 (<http://pandemos.panteion.gr/index.php?op=record&lang=el&pid=iid:16007>). Στη θεματική ανάλυση που δίνεται για τη συγκεκριμένη εγγραφή δίνονται τα θέματα contingent valuation, κοινωνικές επιστήμες, social sciences, μεθοδολογία, methodology, δηλαδή ο υπό συζήτηση όρος «παραμένει αμετάφραστος».

* Εύλογη αδυναμία της βιβλιοθήκης να κατανοήσει/ερμηνεύσει την έννοια «**contingent valuation**» και να εντοπίσει ελληνική απόδοση, εμφανής και η ανάγκη εξεύρεσης ελληνικής απόδοσης.

Ορολογική πολιτική - Unesco

Unesco. *Guidelines for terminology policies: formulating and implementing terminology policy in language communities*, 2005.

<http://unesdoc.unesco.org/ulis/cgi-bin/ulis.pl?catno=140765>

Ορολογική πολιτική – ISO 29383, ΕΛΟΤ 1443

πολιτική που διατυπώνεται σε επίπεδο λήψης αποφάσεων σε μια γλώσσα, έναν θεματικό τομέα ή μια επαγγελματική κοινότητα, με σκοπό την ανάπτυξη ή τη ρύθμιση αναδυόμενων ή υφιστάμενων ορολογίων

Επιτυχείς οι ορολογικές πολιτικές που:

- ▶ βασίζονται σε στοιχεία
- ▶ είναι οραματικές (μακροπρόθεσμη προοπτική)
- ▶ βασίζονται στα πρότυπα και στη διαχείριση ποιότητας
- ▶ υποστηρίζονται από τη διοίκηση (προσέγγιση από πάνω προς τα κάτω) και είναι συμμετοχικές (προσέγγιση από κάτω προς τα πάνω)
- ▶ είναι βιώσιμες
- ▶ είναι συνεπείς και σθεναρές
- ▶ είναι συμμετοχικές και ενισχυτικές
- ▶ είναι διαφανείς και επικαιροποιημένες
- ▶ προσανατολίζονται στην ανάπτυξη ικανοτήτων.

Ορολογική πολιτική – ISO 29383, ΕΛΟΤ 1443

Οι ορολογικές πολιτικές μπορεί να λαμβάνουν διαφορετικές μορφές, ανάλογα με το πλαίσιο εφαρμογής.

- ▶ Σε εθνικό πλαίσιο, μια ορολογική πολιτική μπορεί να λάβει τη μορφή ενός θεσμοθετημένου εγγράφου, ή, τουλάχιστον, μέρους ενός ευρύτερου τέτοιου εγγράφου, για παράδειγμα μιας γλωσσικής ή εκπαιδευτικής πολιτικής ή πολιτικής πληροφόρησης.
- ▶ Σε μια μεγάλη μη-κυβερνητική ή διακυβερνητική οργάνωση πρέπει να αντιμετωπίσει μια σύνθετη, πολιτικής χροιάς κατάσταση, καθώς και διάφορα επίπεδα διαλειτουργικότητας (πολιτισμικά, πολιτικά, σημασιολογικά, ...).
- ▶ Στις ιδιωτικές επιχειρήσεις και σε μικρότερους οργανισμούς, μια ορολογική πολιτική συνήθως έχει τη μορφή κατευθυντήριων οδηγιών ή παραπομπών για τη διαχείρισή της και παρουσιάζεται ως σύντομο κείμενο, συχνά μάλιστα χωρίς να αναφέρεται στον όρο ορολογία.

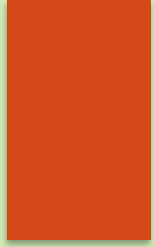
Ορολογικός σχεδιασμός – ISO 29383, ΕΛΟΤ 1443

σχεδιασμός που αποσκοπεί στην ανάπτυξη, βελτίωση, υλοποίηση, συντήρηση και διάδοση της ορολογίας ενός θεματικού πεδίου

Περιλαμβάνονται:

- ▶ παραγωγή ορολογίας
- ▶ χρήση, τεκμηρίωση, εγγραφή και επεξεργασία ορολογίας
- ▶ μεταφορά γνώσης
- ▶ μεταφορά ορολογίας (π.χ. μέσω της κατάρτισης, όταν το μέσον διδασκαλίας είναι άλλη γλώσσα)
- ▶ υλοποίηση και εμφύτευση ορολογίας (π.χ. μέσω της μεταφοράς τεχνολογίας και γνώσης ή από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας)
- ▶ μετάφραση, διερμηνεία και τοπικοποίηση.

Ορολογικός σχεδιασμός – ISO 29383, ΕΛΟΤ 1443

Μπορεί να είναι μέρος άλλων δραστηριοτήτων σχεδιασμού, όπως:

- ▶ πληροφοριακός σχεδιασμός (π.χ. διαχείριση γνώσης, στρατηγικές πληροφόρησης και τεκμηρίωσης)
- ▶ εκπαιδευτικός σχεδιασμός (π.χ. προσχολική, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση)
- ▶ επιστημονικός και τεχνικός σχεδιασμός καινοτομίας
- ▶ σχεδιασμός τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ)
- ▶ αγοραλογικός (μάρκετινγκ) σχεδιασμός (π.χ. μιας εταιρείας).

Ορολογική πολιτική – ISO 29383, ΕΛΟΤ 1443

6 Προετοιμασία, διατύπωση και υλοποίηση ορολογικών πολιτικών

6.1 Γενικά

6.2 ΦΑΣΗ I – Προετοιμασία της ορολογικής πολιτικής

- 6.2.1 Ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης
- 6.2.2 Προπαρασκευαστικά έγγραφα
- 6.2.3 Ευαισθητοποίηση: Υπεράσπιση και άσκηση επιρροής για την απόκτηση αναγνώρισης
- 6.2.4 Οργάνωση διαδικασίας διαβούλευσης σε επίπεδο κοινότητας/οργανισμού

6.3 ΦΑΣΗ II – Διατύπωση της ορολογικής πολιτικής

- 6.3.1 Γενικά
- 6.3.2 Οριστικοποίηση της πρότασης ορολογικής πολιτικής
- 6.3.3 Συντονισμός του ορολογικού σχεδιασμού με άλλες πολιτικές στρατηγικού σχεδιασμού

6.3.4 Σχέδιο υλοποίησης

6.3.5 Παρουσίαση της τελικής πολιτικής και του σχεδίου υλοποίησης

6.3.6 Απόφαση σχετικά με τα έγγραφα της τελικής ορολογικής πολιτικής και το σχέδιο υλοποίησης

6.4 ΦΑΣΗ III – Υλοποίηση της ορολογικής πολιτικής

6.4.1 Γενικά

6.4.2 Διαχείριση της υλοποίησης

6.4.3 Λειτουργικός και οργανωσιακός σχεδιασμός της υλοποίησης

6.4.4 Δημοσιοποίηση και προώθηση

6.5 ΦΑΣΗ IV – Διασφάλιση της βιωσιμότητας της ορολογικής υποδομής

Συμπεράσματα - Προτάσεις

Μερικές σκέψεις για το τι θα μπορούσε να γίνει:

- ▶ αναγνώριση του ζητήματος (και προβλήματος, συχνά)·
- ▶ εκπαίδευση (σε μορφή βραχυχρόνιων προγραμμάτων, αλλά κυρίως ένταξη στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση)·
- ▶ διαρκής και στοχευμένη ενημέρωση των ενδιαφερόμενων μερών·
- ▶ συνεργασία φορέων από ειδικά θεματικά πεδία με την ΕΛΕΤΟ·
- ▶ συμμετοχή στο ΕΔΟ και στις ομάδες ειδικών θεματικών περιοχών μέσω των βικιεφαρμογών·
- ▶ έκδοση εγχειριδίων για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και τη διαχείριση της ορολογικής εργασίας·
- ▶ **δημόσια κυκλοφορία της βάσης ορολογικών δεδομένων του ΕΛΟΤ που περιέχει τα ορολογικά δεδομένα των ελληνικών Τεχνικών Επιτροπών Τυποποίησης·**
- ▶ **ενοποίηση των βάσεων δεδομένων και των άλλων ορολογίων της ΕΛΕΤΟ, ώστε ν' αποτελέσει την αρχή για την ελληνική βάση ορολογικών δεδομένων·**
- ▶ συνεργασία με πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα για την ανάπτυξη και τη χρήση φιλικών και σύγχρονων προγραμμάτων διαχείρισης της ορολογικής εργασίας (π.χ. ΙΕΛ, ΕΚΤ, ΕΒΕ, ΚΕΓ)·
- ▶ Διερεύνηση επεξεργασίας πρότασης για δημιουργία Εθνικού Συντονιστικού Φορέα Ορολογίας με αφετηρία ή δείγμα την πρόταση της ΕΛΕΤΟ για το ΕΠΟΣ.

Συμπεράσματα - Προτάσεις

Στις Κατευθυντήριες Οδηγίες της Unesco σημειώνεται η σχέση της ορολογίας με τη γλώσσα και, επίσης, πολύ περισσότερο με διεργασίες κοινωνικού μετασχηματισμού· ή,

όπως ίσως φάνηκε στα προηγούμενα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η ορολογική εργασία περικλείει πολιτισμικά και συναφή χαρακτηριστικά:

*On the one hand, terminology development is a natural, unavoidable phenomenon, but on the other hand it can be a goal-driven initiative as **part of language development AND at the same time a tool for realizing socio-economic transformation policies.***